

CANAM SAPIENTIAM

^{IN}
AUGUSTISSIMO PRINCIPE,
DNO.

AUGUSTO,
PRIMATE GERMANIÆ
ET DUCE SAXONIÆ, JU-
LIÆ, CLIVIÆ ET MON-
TIUM, &c. &c.

PATRE PATRIÆ, ET ILLUSTRIS
GYMNASII AUGUSTI CONDI-
TORE MAGNIFICENTIS-
SIMO,

*IPSIS IDIBUS AUGUSTI
ANNO M DC LXXVIII.*

NATALEM SUUM
QVINTUM ET SEXAGESIMUM
SOLENNISSIME CELEBRANTE,

HUMILIME

ADMIRATUR

JOACHIMUS LEISTENIUS,
ILLUSTRIS AD SALAM AUGU-
STEI RECTOR ET P.P.

LEUCOPETRÆ,

Literis JOHANNIS BRÜHLII, Augustei Typogr.

247 9.15.7

Scribit Plinius ad Fabatum, Pyrrhum, Epifotarum Regem, & Romanæ virtutis non tam hostem, quam admiratorem, sciscitantem, quæ civitas in hoc vastissimo terræ complexu optima esset? responsum a Philosopho quodam tulisse; esse in Achaja oppidum ducentorum focorum, Molerdam nominatum, quod de primatu cum optimis quibusque civitatibus jure contendere posset: quoniam mœnia illius e saxo nigro constarent, & Magistratus canitie conspicuus maxime esset. Vix e tripode dictum quicquam, quod vero congruat magis, atque istud Philosophi effatum. Sicuti enim saxa, quæ nigra sunt, alia id genus fossilia, albo vel cinereo colore tincta, soliditate & duritie superant longissime, & vim machinarum bellicarum, quibus cumulantur & accelerantur murorum ruinæ, hebetant franguntque: ita Respublicæ, quæ senum consiliis reguntur, felicitate multum antistant civitatibus, quæ incautæ, improvidæ & cupiditatum æstu fluctuanti juventuti moderandæ tuendæque committuntur. Habet enim hoc proprium senectus; valet animo, & quid æra distent lupinis, omnium optime novit. Semper dies diem docet, & cuius arti de tempore venit perfectio. Sæpe crastina lux lumen sceneravit rebus, quas spissa caligine sepsit hesternæ. Sæpe Oratores & Poetæ in extrema ætate olfecerunt, scripta sua, quæ prima vel media ætas elucubravit, non ubique lucernam olere. Plus famæ & solidæ eruditionis Philosophus habet, qui in rerum contemplatione ætatem consumpsit, quam qui heri demum, vel nudius tertius Musarum sacris initiatus est. Plus sapit & capit Politicus, qui multa lustra ad clavum Reipublicæ sedit, quam qui paucos ante menses gubernaculis illius admotus est. Et solet veterani militis, quam tyronis, longe major esse gloria: quia, ut Poëta ait, *seris venit usus ab annis*. Atque huc procul dubio Spiritus Sanctus respexit, cum *Eccl. c. XII. v. 5.* amygdalo comparat senectutem. Sicuti enim hæc arbor, candidis vestita floribus, gratiam & amœnita-

nitatem hortorum mirum in modum auget, & non minus salubres, quam fruges fert fructus: ita senectus, cana sapientia & prudentia florens, Reipublicæ non solum ornamento, sed maximo etiam est emolumento. Cognitum id atque exploratum fuit priscis Romanis: quippe qui ad publicas consultationes viros delegerunt, quibus corpus annis infirmum, ingenium vero sapientia validum fuit; stetitque illorum politia, quoad senum valuit auctoritas: ea vero cadente, concidit quoque imperii majestas, ut Augustissimus Hipponensium Præsul ad fratres in eremo scribit. Nihil namque est, quod regna æque servet & firmet, quam prudentia, longo rerum, usu parata. Nihil etiam est, quod illa turbet magis & inquietet, quam vana sapientiæ persuasio, qua juvenilis ætas præ cæteris turget. Usu, inquit Cicero, constat, maximas Respublicas per adolescentes labefactas, a senibus autem sustentatas & restitutas esse. Hinc justissimus DEUS, peccata populi vindicaturus, aut seniores vita, aut juniores lumine intellectus orbare solet, ne sint, qui sana consilia promant, vel iisdem obtemperent. Et hujus quidem rei insignis exemplum fata nobis præbent, quæ post excessum Regis Salomonis regno Israëlitico incubuere. Cum enim populus in comitiis Sichemicis *σείσθη δὲ Ἰσραὴλ*, seu publicorum onerum remissionem enixe peteret, & seniores, qui Salomoni a consiliis fuerant, moderata & tuta Roboamo svaderent, nutu supremi Numinis (patris idololatriam in filio castigaturi) factum, ut hic, seniorum consilio posthabito, in juniorum sententiam discesserit, acerbe populo responderit, & ob eam rem, fortunarum suarum maximam fecerit jacturam. Similis neglectus in simile discrimen Gallia Regem Ludovicum XI. adduxit. Postquam enim hic ministros aulicos, quorum fidei opera pater ejus Carolus VII. in negotiis publicis & privatis usus fuerat, loco moverat, surrogatis in illorum locum viris, ab usu rerum imperitis, non solum regni optimates in se armavit, sed & in tantas angustias conjectus est, ut parum abfuerit, quin regno simul & vita exueretur. Inde malo suo edoctus, cum lineas proprio sibi fieri sentiret, filium Carolum VIII. ad se vocatum monuit, ut seniores in Consilium adhiberet, nec in Republica quicquam sine illorum suffragio mutaret.

Scio equidem virtutem nonnunquam ætatis defectum,

suppleviffe, & seniles dotes senectuti antevertiffe. Nemo enim in medio nostri est, quem fugiat Davidem, Salomonem, Ufiam & Jofiam admodum juvenes res maximas aggressos, & constanti animo persecutos esse. Scimus etiam, Alexandrum M. unum & viginti annos natum, arma in Persas induisse, & trajecto Hellesponto, spatio XII. annorum totum fere Orientem victricibus armis in potestatem suam redegisse. Neque ignoramus, juratum illum nominis Romani hostem, Hannibalem, quinque & viginti annis minorem Imperatorem factum esse, & proximo triennio omnes Hispaniæ gentes bello subegisse. Indubium præterea est, Scipionem, qui devictam domitamque Africam nomini suo induit, & Pompejum M. per adolentes imperium atque exercitus a Senatu Populoque Romano accepisse, rebusque præclare gestis juventutem suam non solum a contemptu, sed ab oblivione etiam vindicasse. Verum hi vel divino afflatu excitati supra communem sortem se extulerunt, vel temporum felicitate adjuti, artis militaris fastigium emensi sunt. A prima enim adolescentia in castris versati, & commilitio patrum suorum, veluti maximorum Ducum, usi, solertia sua & recta discendi capacia ingenia rerum militarium scientia excolere facile potuerunt. Instructi insuper fuere a senibus Ducibus & veteranis militibus; de quorum virtute non raro suppleverunt, suæ quod defuit infirmitati. Nam in exercitu Alexandri M. ordines nemo nisi sexagenarius duxit, militesque lecti non juvenes robusti, sed veterani, plerique etiam emeritæ militiæ, teste Justino *lib. XI. c. 6.* Hannibalem vero, Scipionem & Pompejum multos veteranos, bellicisque laboribus exercitatissimos Martis alumnos sub signis habuisse, tempora illa, quæ viris armisque incitatissima fuerunt, satis evincunt. Quemadmodum vero provec-ta ætas id affecuta est, quod juventutem rapit in illius admirationem, insigne nempe sapientiæ decus: ita apud plerasque gentes non exiguus honos ei habitus est. Nam Herodotus tradit, Ægyptios olim, natu majoribus obviam factos, via cessisse, advenientibus autem e sedili assurrexisse. Spartani vero in seniorum veneratione tam prolixi fuerunt, ut hospes quidam, intentis oculis cultum, qui canitiei præstabatur, cernens, dixisse scribatur; in sola Sparta expe-

expedit senescere. Brasilienses etiam, qui in Francia Ant-
arctica longe lateque colunt, etsi sine lege & Rege vivunt,
seniores tamen propter rerum experientiam suspiciunt,
venerantur, & quoties bella gerunt, ductum illorum sequun-
tur. Similiter apud Romanos

*Magna fuit quondam capitis reverentia cani,
Inq; suo pretio ruga senilis erat.*

Scribit enim Valerius Maximus, quod ad cœnam vo-
cati diligenter quæsierint, quinam convivio interfuturi
essent, ne senioris adventum discubitu præcurrerent: sub-
lataque mensa, priores consurgere & abire passi fuerint.
Gellius autem refert, apud antiquissimos Romanorum,
neque generi, neque pecuniæ præstantiorem honorem tri-
bui, quam ætati, solitum, majoresque natu a minoribus ad
Deorum prope & parentum vicem cultos, atque in omni
loco, omni que specie honoris priores potioresque habitos
esse. Fallunt proinde, aut falluntur, qui putant, Romæ
antiquitus sexagenarios de ponte in Tyberim deturbatos
esse. Quis enim credat, Quirites, qui virtute ita excellue-
runt, ut plerisque gentibus admirationem abstulerint, hu-
manitatis ita oblitos fuisse, ut patres suos, de se & patria
optime meritos, de medio tollere & vi fluminis opprimere
non duxerint religioni? Quis nobis persuadeat, populo,
qui e senum nobilissimis Senatuum conscripsit, ut Reipubli-
cæ consultarent, senectutem tanto oneri aut fastidio fuisse,
ut eam Neptuno devovere sustinuerit? Fuerunt quidem
Romæ Depontani senes: at hi ponte dejecti sunt, non quo
interfluens Urbi Tyberis committebatur, sed qui foro, aut
Campo Martio, aut pratis Flaminiis tempore comitiorum
impositus erat ad colligenda civium vota. Quoties enim
Populus Romanus ad ferenda suffragia convocabatur, pro
tribuum aut centuriarum numero, per quas dividebatur,
pontes parati erant, quos quisque civium in tribu sua vel
centuria transfret, ad consensum suum, vel dissensum per
certas tabulas significandum. Et de his pontibus deicie-
bantur, h. e. suffragio, quod de ponte fieri solebat, priva-
bantur sexagenarii, qui immunitatem & vocationem a mu-
neribus publicis impetraverant.

Quamquam vero Romani a senum contemptu alieni
fuere,

fuere, alibi tamen reperti sunt, qui ævi maturitatem despi-
catui habere, nasoque suspendere adunco nulli formida-
rint. Nam, ut silentio præteream Athenienses, quibus à
Valerio Maximo crimini datur, quod illorum juvenus as-
furgendi officio natu majores venerari neglexerit; Herodo-
tus in Thalia memorat, Indos pecuarios familiares suos æ-
tate provectoros mactare, & carnibus illorum pasci consue-
viffe. Et Margianæ incolæ, auctore Strabone, senes suos,
septuagesimum ætatis annum transgressos, ob leve aliquod
delictum occiderunt, carnibus illorum esui objectis; vetu-
las autem aut vivas defoderunt, aut laqueo collis induto
fauces iisdem intercluserunt. Quin & nostra ætate inve-
nias, qui viros fœminasque annis graves alto supercilio de-
spiciant, conviciis & maledictis proscindant, procurvum
illorum incessum, nutantem vultum, difficiles aures, cali-
gantes oculos, vacuum dentibus os, tremulas manus, va-
cillantes pedes aliosque individuos senectutis graves comi-
tes vel inique exprobrent, vel gesticulatoria quadam levita-
te imitentur. At digni hi mihi videntur, qui legatione fun-
gantur. Cum enim longævitas sit peculiare donum, quo
Antiquus dierum pietatem mortalium se muneraturum,
promisit, DEum ipsum reprehendunt, qui maledico dente
senectutem carpunt. Rident alios, ridendi ipsi: quoniam
ludibrio habent ætatem, ad quam omnes, ob innatum vi-
vendi desiderium, venire optamus. Absurdum namque
est, iudice Bionte, aliis probro dare, quod consequi ipse dis-
cupias. Rident, inquam, qui, si saperent, vel calidissimis
lacrymis rerum omnium Auctorem sollicitarent, ut vene-
randos senes fervet, protegat & de suis etiam annis illis an-
nos augeat. Hi enim, si pii sunt & justi, precibus & consi-
liis suis Ecclesiam pariter & Rempublicam fulciunt, muni-
unt, sustentant. Vivente Augustino, Hippona a Gothis
expugnari non potuit: ipso vero in cœlum recepto, mox
capta est & everfa. Nimirum, ut liquefacta nive, mul-
tum ubique cernitur luti: ita dissolutis & rebus humanis
exemptis piis Simeonibus, confusio sæpe & colluvio incum-
bunt. At quorsum ista? inqvies: Ut felicitatem nostram
agnoscamus, qui Principem habemus, non canitie solum,
sed cana etiam sapientia maxime venerabilem, & pietate
incli-

inclytum, Reverendissimum nempe & Serenissimum AUGUSTUM, Primatem Germaniæ & Ducem Saxoniae eminentissimum, Literarum Statorem & Literatorum Nutricium incomparabilem, qui cum ipso sanguine paterno transfusam in se gubernandi artem usus assiduitate ita promovit & roboravit, ut hæc ætas nostra paucos numeret, qui comparari cum ipso, nullos, qui ei anteponi possint. Amplius quadraginta anni sunt, ex quo Reipublicæ habenas capessivit. Multa igitur vidit, multa audivit, quæ serenissimo illius & per se solertissimo pectore justum induerunt habitum. Quare si civitas illa optima censenda est, cujus Magistratus ætate & rerum experientia alios antecedit, etiam hi Principatus optimis annumerandi erunt: cum & durissimis Saxis abundant, & ab Heroe Saxonico, candida canitie coronato, prudentissime regantur. Saxa DEUS ad murorum & ædificiorum structuram; Principem vero, Saxonico sanguine fatum, ad fortunarum tutelam & Literarum culturam nobis dedit. Sub hujus imperio tranquille vivimus: sub hujus præsidio Musarum religioni vacamus: sub hujus patrocinio vitæ subsidia paramus, & parata a vi & metu securi possidemus. Cæterum, quia felicitatem nostram, secundum DEUM, canæ prudentiæ SERENISSIMI Nostri unice acceptam referimus, æquum est, ut pro illius vita, incolumitate & salute vota nuncupemus, cum primis hoc tempore, ubi sub recursum Iduum Augusti quintum & sexagesimum ætatis suæ annum auspicatorum, & ad ferendum gravissimum imperii onus novis viribus divinitus instruendus est. Si enim Serenitas illius pervigili oculo pro securitate nostra excubat: si in promovenda salute nostra nulli operæ, nullis sumptibus parcat, indecorum & ab officio nostro prorsus alienum foret, Natalem illius nullis supplicationibus honestare.

Precamur itaque, oramus & obtestamur unum trinumque Numen, velit Principem nostrum, ætate & curarum mole fessum, virtute sua firmare, servare & ab omni periculo tueri: Velit canitiem illius novo corporis animique

Pa Ka 4324

que vigore induere, ut non hunc solum, qui fluere nunc incipit, sed longe etiam plures, quos de indulgentia eius speramus, annos, ex voto animique sententia traducat: velit Serenitatem ejus cum **Conjuge & Sobole Celsissima**, in eum felicitatis statum asserere, quem niveus illius candor meretur, ut nos quoque sub ejus Principatu vivamus felicissime: Velit etiam super universam Domum Saxoniam alas gratiae suae expandere, & salutem ejus perpetuare.

Quod reliquum est, omnes Literarum Fautores & Cultores, quos gremio suo Leucopetra nostra fovet, & **SERENISSIMI** Nostri inclita virtus movet, decenter & amanter rogo, velint operam dare, ut ipsis Idibus Augusti, quibus **AUGUSTI** nostri laudes, hora & loco consuetis, memorare constitui, e frequenti confluxu & attenta auscultatione appareat, ipsos non minus Augustei constantes esse fautores, quam Principis **AUGUSTI** devotos cultores. P. P.
Die XI. Augusti, Anno MDCLXXVIII.

nc

1017

CANAM SAPIENTIAM

AUGUST

NCIPE,

UO

TO,

PRIMAT

LANIÆ

ET DUC
LIÆ, C

IÆ, JU-
ON.

PATRE PA
GYMNAS
TORE

LUSTRIS
CONDI-
TIS

IPSI

NATA

IUM

QVINTUM
SOLENNIS

ESIMUM
RANTE,

JOACHIM
ILLUSTR

ENIUS,
AUGU-

LEUCOPETRÆ,

Literis JOHANNIS BRÜHLII, Augustei Typogr.

247 9.15.7

